

SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA

ÚVOD

Vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu a jednotlivých predmetových kompetencií. Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra sa zaraďuje medzi špecifické učebné predmety na všetkých stupňoch škôl s vyučovacím jazykom národnosti. Slovenský jazyk je štátnym jazykom v Slovenskej republike a súčasne dorozumievacím jazykom občanov národnosti v styku s národmi a národnosťami na území SR. Z tohto dôvodu je spoločenskou požiadavkou jeho aktívne zvládnutie, nie je však materinským jazykom väčšiny žiakov ani vyučovacím jazykom školy. Vzhľadom na to, že genealogicky a typologicky je zásadne odlišný od vyučovacieho jazyka a sociálne prostredie väčšiny žiakov je jazykovo iné, špecifikácia cieľov, výber a štruktúracia učebného obsahu a modelovanie procesu vo vzdelávacích štandardoch sa riadia princípmi vyučovania cudzích jazykov. V učebnom procese sa používajú metódy, formy a učebné techniky vyučovania – osvojovania cudzích jazykov. Poňatie učebného predmetu, učebný obsah a vyučovacie metódy sú založené na princípoch komunikatívnosti, postupného rozvíjania vedomostí, zručností a návykov, veku primeranosti a postupne narastajúcej náročnosti, plne rešpektujúc individuálne schopnosti, sociálne a jazykové prostredie žiakov.

Obsah učebného predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra vytvárajú tieto zložky:

- komunikácia a sloh,
- jazyková komunikácia,
- literatúra a literárna komunikácia.

Zložka **komunikácia a sloh** je dominantnou zložkou učebného predmetu, lebo komunikácia je cieľom, obsahom aj prostriedkom osvojovania slovenského jazyka. Zahrňuje počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie s porozumením a tvorbu ústnych a písomných prejavov.

Jej úlohou je rozvíjať:

- schopnosť dorozumievať sa v štandardných rečových situáciách spojených so školským, rodinným a spoločenským životom žiakov,
- schopnosť porozumieť ústnym a písaným veku primeraným textom a schopnosť ich interpretovať formou ústnej a písomnej reprodukcie,
- čitateľské kompetencie: techniku čítania, plynulé hlasné čítanie, čítanie s porozumením, predčítanie, výrazné čítanie, ako aj informatívne čítanie veku primeraných textov rozličného žánru,

- schopnosť zapájať sa do rozhovorov, začať a ukončiť rozhovory, tvoriť súvislé ústne a písomné prejavy,
- schopnosť sebavzdelávania rozvíjaním zručnosti používať rozličné druhy slovníkov, príručky a encyklopédie, rozvíjaním schopnosti samostatného individuálneho čítania.

Jazyková komunikácia v školách s vyučovacím jazykom národnosti je zameraná na rozvíjanie kompetencie správne sa vyjadrovať po slovensky (ústne a písomne) z hľadiska vhodného výberu slovnej zásoby. Jej obsah tvorí osvojovanie a praktické využívanie jazykových prostriedkov – lexikálnych jednotiek a gramatických tvarov – potrebných na ústnu a písomnú komunikáciu. Gramatika je vo vyučovaní učebného predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra didakticky usporiadaným výberom gramatických javov – vrátane suprasegmentálnych prvkov jazyka – potrebných na korektnú ústnu a písomnú komunikáciu a poučení o ich funkcii a využívaní, resp. nácvik ich praktickej aplikácie v priebehu ústnej a písomnej komunikácie.

Zložky komunikácia a sloh i jazyková komunikácia sa vo vyučovaní neoddeľujú, spolu vytvárajú integrovaný blok komunikácie, ktorého hlavnými piliermi sú komunikačné témy, pojmové okruhy a rečovo-komunikačné zámery. Na ne nadväzujú jazykové prostriedky.

Literatúra a literárna komunikácia zahŕňa počúvanie, čítanie a interpretáciu slovenských literárnych textov, literárnu komunikáciu na základe analýzy literárnych textov, oboznamovanie sa s vybranými literárnymi druhmi a žánrami. Pri výbere a štruktúrovaní učebného obsahu danej zložky sa uplatňuje komunikačno-žžitkový model. Ťažiskom učebného obsahu je pozorovanie a estetické vnímanie umeleckého textu, analýza textov z aspektu komunikácie (reprodukcia obsahu literárneho textu, hodnotenie, charakteristika postáv), osvojovanie hodnotiaceho postoja k literárnym ukážkam, rozvíjanie čitateľských a interpretačných zručností, utváranie návykov potrebných na čítanie slovenskej poézie a prózy.

Obsahový vzdelávací štandard vymedzuje sústavu čitateľských a poznávacích kompetencií, súbor literárnovedných termínov a skupinu vybraných literárnych diel a ich autorov, ktoré v časovom úseku vymedzenom týmito vzdelávacími štandardmi musia byť povinne zaradené do obsahu vzdelávania každej školy tohto typu v Slovenskej republike. Základ obsahového štandardu tvorí čítanie, všestranný rozbor, interpretácia a hodnotenie vybraných literárnych diel (označených ako povinná literatúra na čítanie a rozbor), ďalej čítanie literárnych ukážok (označených ako odporúčani autori a ich diela). Okrem spoznania základných diel slovenskej literatúry cieľom čítania a rozboru týchto diel je aj rozvoj čítania

s porozumením, rozširovanie slovnej zásoby a rozvíjanie komunikačnej kompetencie žiakov. Vzdelávací štandard necháva voľnosť školám na rozdelenie učiva do ročníkov podľa rozhodnutia predmetovej komisie školy.

Učebný obsah zložky literatúra a literárna komunikácia sa uvádza chronologicky, ale nezameriava sa na podrobnú charakteristiku literárneho vývinu či tvorbu spisovateľov a básnikov, ani na komplexné predstavenie literárnych období a smerov, ktoré sa dôkladne preberajú na hodinách literatúry národnosti, dejepisu, resp. na hodinách učebného predmetu umenie a kultúra. Na hodinách literatúry a literárnej komunikácie si žiaci osvojujú len slovenskú odbornú terminológiu uvedených oblastí.

V zhode s hlavnými cieľmi sa budú organizovať všetky formy mimoškolskej kontroly výsledkov vzdelávania, vrátane externej písomnej formy maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry.

Poznávacie a čitateľské kompetencie

Technika čítania a verejná prezentácia textu

1. Plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť.
2. Pri prednese frázovať literárny text v zhode s vlastným chápaním jeho významu a v básnickom texte rešpektovať rytmickú usporiadanosť.
3. Pri spoločnom dramatizovanom čítaní primerane hlasovo prezentovať text postavy dramatického diela.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie

1. Reprodukovať fakty a definície, vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
2. Usporiadať známe javy do tried a do systémov.
3. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty.
4. Integrovat čitateľské skúsenosti, literárnoteoretické a literárnohistorické vedomosti s recepčnými skúsenosťami z iných druhov umenia.

Analytické a interpretačné kompetencie

1. Analyzovať literárny text z hľadiska štylistických, tematických a kompozičných prostriedkov a určiť ich funkčné využitie v diele.
2. Interpretovať literárne dielo, argumentovať výsledkami jeho analýzy a zohľadňovať poznatky z iných informačných zdrojov.
3. Hodnotiť dielo z vlastného stanoviska v kontexte jeho vzniku a v súčasnom kontexte.

Tvorivé kompetencie

1. Parafrázovať dej epického a dramatického diela.
2. Inscenovať kratší dramatický text.

Informačné zručnosti

1. Orientovať sa vo verejnej knižnici a v jej službách.
2. Pracovať s údajmi o knižnom fonde.
3. Vedieť získať informácie z integrovaného informačného systému a z internetu.
4. Vybudovať si vlastnú knižnicu.

CIELE

Hlavným výchovno-vzdelávacím cieľom vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry na všetkých typoch škôl s vyučovacím jazykom národnosti (v nadväznosti na vedomosti, zručnosti a návyky žiakov z jazyka a literatúry národnosti a na základné komunikačné kompetencie žiakov zo slovenského jazyka, získané na primárnom a na nižšom strednom stupni škôl s vyučovacím jazykom národnosti) je nadobudnúť:

- komunikačnú kompetenciu potrebnú na aktívne používanie slovenského jazyka v bežných komunikačných situáciách,
- čitateľskú kompetenciu.

Kľúčovou kompetenciou je komunikácia v slovenskom jazyku, t. j. schopnosť po slovensky vyjadriť a interpretovať svoje myšlienky, pocity a informácie, zapájať sa do komunikácie v rozličných sociálnych kontextoch a získať súbor kompetencií, na základe ktorých žiaci dokážu slovenský jazyk používať v ústnej i v písomnej forme.

Hlavné ciele:

- rozvíjať komunikačné schopnosti žiakov v kľúčových jazykových kompetenciách: v počúvaní s porozumením, hovorení, čítaní s porozumením a v písaní,
- rozvíjať vedomosti, zručnosti a návyky žiakov, formovať ich postoje, estetický vkus, cibriť ich jazykový cit,
- vhodne motivovať žiakov pri osvojovaní slovenského jazyka a spoznávaní slovenskej kultúry, viesť ich k úcte k slovenskému jazyku a k slovenskej kultúre,
- viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí a k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas štúdia.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
I. KOMUNIKÁCIA A SLOH (počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie, ústne a písomné vyjadrovanie)	
1. Rečovo-komunikačné zámery	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pochopí rečový zámer partnera v bežných komunikačných situáciách, ✓ pochopí podstatu autentických slovenských rozhovorov a súvislých prejavov (rozprávanie o zážitkoch, informácie o knihách, návody a jednoduché recepty), v ktorých hovoriaci používa hovorovú podobu slovenčiny v prirodzenom tempe, ✓ sa dokáže zorientovať v danej komunikačnej situácii a reagovať na počutý text tak, že poslucháč pochopí obsah jeho výpovede, ✓ porozumie hlavným myšlienkam rôznych textov, ✓ dokáže rozlíšiť základné a rozširujúce informácie z prečítaných a z vypočutých textov, ✓ dokáže postrehnúť hlavnú myšlienku počutého textu, ✓ dokáže zachytiť špecifické informácie z vypočutých textov, ✓ dokáže porozumieť explicitne a implicitne vyjadreným myšlienkam v hovorenom alebo vypočutom texte, 	<p>1. Nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky v spoločenskom styku a pri práci.</p> <p>Pozdravy, oslovenia, rozlúčenie; zoznamovanie, predstavovanie, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie. Informovať sa a informovať o telesnom a o duševnom stave, slušne reagovať na otázky, pozvanie, akceptovať a odmietnuť pozvánku, vyjadriť pochopenie, záujem/nezáujem s odôvodnením.</p> <p>2. Oznámenie a vyjadrenie stanoviska: vyjadriť vlastnú mienku, názor, stanovisko, vyjadriť vďaku a pochvalu, vyjadriť presvedčenie, vedomosť, informovanosť.</p> <p>Vyjadriť ochotu/neochotu, istotu/neistotu, pochybnosť, vlastnú mienku, zámer, vyjadriť, že sa niečo páči/nepáči, že komunikujúca osoba má/nemá rada niekoho alebo niečo, vyjadriť presvedčenie, uvažovanie, prekvapenie.</p>

<ul style="list-style-type: none">✓ vie samostatne tvoriť ústne formy spoločenského styku,✓ pochopí súvislé texty v rozsahu cca 5 minút s menším počtom neznámych slov prednášané učiteľom, resp. vypočuté zo zvukovej nahrávky,✓ dokáže nadviazať komunikáciu s osobami hovoriacimi po slovensky v danej spoločenskej situácii,✓ vie začať, rozvíjať a ukončiť rozhovor v bežných komunikačných situáciách,✓ dokáže komunikovať v rámci komunikačných tém,✓ dokáže primeraným spôsobom vyjadriť vôľu a emócie,✓ dokáže zaujať stanovisko k niečomu,✓ dokáže svoj názor kultivovaným spôsobom obhájiť,✓ sleduje a pochopí ústny prejav partnera,✓ dokáže vyjadriť svoj názor na určitú tému,✓ stručne opíše osobu, predmet a vec,✓ dokáže opísať problém,✓ dokáže vytvoriť jednoduchý opis prostredia,✓ rozumie pokynom a reaguje na ne,✓ vie správne formulovať informáciu a poskytnúť informáciu.	<p>Vyjadriť súhlas a nesúhlas, schválenie/neschválenie niečoho, zaujať stanovisko k niečomu, zdôvodniť mienku a stanovisko, presvedčiť partnera o pravdivosti svojho tvrdenia, o správnosti stanoviska.</p> <p>3. Vyjadrenie vôle, duševných pocitov a nálady: požiadať o zopakovanie výpovede, vyjadriť prosbu, želanie, návrhy, podnety, upozornenie, príkaz a zákaz, požiadať o pomoc, vyjadriť radosť, spokojnosť, nespokojnosť, ľútosť, prekvapenie, smútok a žiaľ, sklamanie, zlosť.</p> <p>Vyjadriť požiadavku, pokyny, ponuky, upozornenie, príkazy, zákazy so zdôvodnením.</p> <p>4. Opis voľakoho alebo voľačoho: jednoduchý opis osoby, predmetu a veci, stručný opis problému, jednoduchý opis prostredia.</p>
---	--

2. Pojmové okruhy

<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže správne použiť výrazy vyjadrujúce existenciu, ✓ dokáže správne vyjadriť vlastníctvo a vlastníka s dôrazom na praktické používanie správnych tvarov privlastňovacích zámen, ✓ ovláda spoločenské zásady komunikácie, ✓ dokáže vyjadriť priestorové a časové vzťahy, ✓ dokáže vyjadriť kvalitatívne a kvantitatívne vzťahy s dôrazom na praktické používanie správnych tvarov prídavných mien a čísloviek, ✓ dokáže vyjadriť logické vzťahy, ✓ správne používa modálne slovesá, ✓ používa jazykové a mimojazykové prostriedky kohézie (primerane gestikuluje, používa vhodnú mimiku, dodržiava vhodnú vzdialenosť s komunikujúcim) v danej komunikačnej situácii, ✓ dokáže jednoduchými vetami a spoločensky vhodne vyjadriť svoj postoj k obsahu komunikácie, ✓ dokáže zvoliť vhodný spoločenský tón komunikácie. 	<p>Vyjadrenie existencie</p> <p>Vyjadrenie vlastníctva a vlastníka</p> <p>Vyjadrenie priestorových vzťahov: miesto, smerovanie, poloha, diaľka, vzdialenosť.</p> <p>Vyjadrenie časových vzťahov: dĺžka trvania, časové ohraničenie deja, konkrétny a približný čas, termíny, dáta, časová postupnosť dejov, rýchlosť, jednorazové, prebiehajúce a opakované činnosti, deje a udalosti.</p> <p>Vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov: postava, tvar, forma, rozloha, kvalita, stav zraku, sluchu, farba, vek, hmota/látka/materiál, chute, pachy, vône, spôsob vykonávania činnosti.</p> <p>Vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov: počet, množstvo, poradie, dĺžka, hmotnosť, miera, objem, stupňovanie, porovnávanie počtu, množstva a miery.</p> <p>Vyjadrenie logických vzťahov: priradenosť, podradenosť, stupňovanie, odporovanie, vylučovanie, príčina – dôsledok, účel – prostriedok, podmienka.</p> <p>Vyjadrenie modality: potreby, nutnosti, nevyhnutnosti, možnosti, vôle, pochybnosti, zámeru.</p> <p>Jazykové a mimojazykové prostriedky kohézie:</p>
--	---

	<p>foneticko-fonologické, prozodické, zámená, slovesá, príslovky, citoslovčia, častice, spojky, opakovanie slov, synonymá, oslovenie, gestikulácia, mimika, udržiavanie kontaktu zrakom, vzdialenosťou a polohou tela.</p>
<p>3. Čítanie</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pri čítaní dodržiava správne dýchanie, vie správne artikulovať, pozná základné odlišnosti medzi slovenskou a maďarskou výslovnosťou, ✓ plynulo číta texty so správnou intonáciou a výslovnosťou, ✓ číta s porozumením nahlas aj potichu neznáme texty, ✓ výrazne číta známe texty, ✓ pri čítaní uplatňuje primeranú silu hlasu a dodržiava správnu melódiu, ✓ samostatne číta s porozumením dlhšie texty (cca 100 – 120 riadkov) v populárno-náučných časopisoch, ✓ dokáže vyhládať a určiť v texte kľúčové slová a základné informácie, ✓ dokáže porozumieť explicitne a implicitne vyjadreným myšlienkam, ✓ dokáže spracovať z textu potrebné informácie, ✓ je schopný vyvodiť z textu informácie, ktoré v ňom nie sú uvedené priamo, ale z neho vyplývajú, 	<p>Tiché plynulé čítanie s porozumením.</p> <p>Výrazné čítanie a predčítanie.</p> <p>Študijné, selektívne, rýchle a kritické čítanie.</p> <p>Samostatné čítanie s porozumením:</p> <p>a. informačné texty v slovenskom jazyku – verejné nápisy, oznamy, listy, návody, tlačivá, dotazníky, cestovný poriadok, jedálny lístok, kultúrny program, programy kín, rozhlasu a televízie, orientačné mapy miest, turistické a orientačné tabule, reklamy, pútače a pod.,</p> <p>b. články záujmového charakteru v mládežníckych a v iných časopisoch.</p> <p>Orientácia v novinách a v časopisoch, vyhľadanie článku alebo</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ sa vie orientovať v jednoduchých informačných textoch v slovenskom jazyku, ✓ dokáže samostatne vyhľadávať informácie v slovníkoch, príručkách, encyklopédiách a v lexikónoch, ✓ po prečítaní vlastného alebo iného textu dokáže nájsť a opraviť chyby. 	<p>základných informácií, ktoré sú pre žiaka zaujímavé, potrebné alebo dôležité.</p>
<p>4. Komunikačné témy</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť plynulo o sebe, o členoch svojej rodiny, o rodinných vzťahoch, ✓ vie hovoriť o domácich prácach, rodinných oslavách, ✓ dokáže vyjadriť svoj názor na poslanie rodiny v súčasnosti, ✓ vie vyjadriť vzťah k priateľom, rovesníkom, dospelým a k starším, ✓ vie vyplniť tlačivá pri vybavovaní osobných dokladov, 	<p>1. Rodina a spoločnosť. Členovia rodiny, osobné údaje, vzťahy v rodine, príbuzenské vzťahy, riešenie problémov a vyrovnávanie sa s nimi, deľba práce, rodinné udalosti, spolunažívanie viacerých generácií, život v neúplných rodinách, život v detských domovoch, sviatky v rodine, rodinné výlety, náboženstvo, vzťahy medzi ľuďmi. Poslanie rodiny a jej miesto v spoločnosti. Priateľstvo. Vzťah k priateľom, rovesníkom, dospelým a k starším. Národnosť, štátna príslušnosť. Tlačivá, dokumenty (rodný list, sobášny list, úmrtný list, občiansky preukaz, cestovný pas).</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže opísať svoj domov a zariadenie, vybavenie domácnosti, ✓ vie porovnať život v meste a na dedine, ✓ vie povedať výhody a nevýhody rôznej formy bývania, ✓ dokáže hovoriť o súčasných trendoch v bývaní, ✓ vie povedať svoje predstavy o bývaní do budúcnosti, 	<p>2. Domov a bývanie. Môj dom, byt, vybavenie domácnosti, domu, vonkajšie prostredie, rastliny a zvieratá v najbližšom okolí, bývanie v meste a na dedine, trvalé a prechodné bývanie, ekologické bývanie, utváranie životného prostredia – skrášľovanie bytu, okolia, mesta/dediny, starostlivosť o čistotu prostredia. Časti domu ako</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže pomenovať základné časti domu ako budovy (strecha, škridla, fasáda, odkvap, rímsa, bleskozvod, komín, priečelie), 	<p>budovy.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o nákupných zariadeniach, ✓ pozná a vie používať merné jednotky a ceny, ✓ dokáže hovoriť o využívaní jednotlivých služieb, ✓ v komunikačnej situácii používa vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a s prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje, ✓ pozná sieť služieb v mieste bydliska a v jeho blízkosti, ✓ dokáže pohotovo vybaviť reklamáciu tovaru alebo služieb, 	<p>3. Obchody a služby. Druhy a spôsoby nákupu a platenia. Nákupné zariadenia – nákupy v obchode, v nákupných centrách, v tržnici, v butikoch. Spôsob platenia (hotovosť, platobná karta, internetbanking). Kamenný a internetový obchod, nákup. Merné jednotky a ceny. Pošta a telekomunikácia. Hotely a hotelové služby. Centrá krásy a zdravia (kaderníctvo, kozmetika, fitness, wellness). Sieť služieb v mieste bydliska a v jeho blízkosti. Kultúra nakupovania a služieb. Stravovacie zariadenia. Reklamácia tovaru či služieb.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže pomenovať časti ľudského tela, ✓ vie vymenovať infekčné, detské, dedičné a civilizačné choroby, ✓ dokáže opísať zdravý spôsob života a následky nesprávnej životosprávy, ✓ dokáže opísať priebeh návštevy u lekára v zdravotníckom centre, ✓ vie vytvoriť so spolužiakom rozhovory u lekára, v lekárni, ✓ vie rozlíšiť klasickú medicínu od alternatívnej medicíny, ✓ vie poukázať na škodlivý vplyv alkoholu, fajčenia a drog, ✓ vie pomenovať najvýznamnejšie kúpeľné strediská na Slovensku, 	<p>4. Ľudské telo, starostlivosť o zdravie. Ľudské telo – časti tela. Osobná hygiena. Najčastejšie choroby a úrazy. Predchádzanie úrazom a chorobám. Zdravý spôsob života – racionálna výživa, následky nesprávnej životosprávy. Návšteva u lekára, detské, dedičné, infekčné a civilizačné choroby. Symptómy bežných ochorení. Alternatívna medicína. Liečivé byliny a čaje. Nemocnica a klinika, oddelenia v nemocnici, odborní lekári, časenka, výmenný lístok, lekáreň a lieky, kupovanie liekov v lekárni, zdravotné poistenie. Škodlivý vplyv alkoholu, fajčenia a drog na život človeka. Kúpele ako miesto regenerácie.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže opísať systém vzdelávania na Slovensku, 	<p>5. Vzdelávanie a práca. Škola a jej zariadenie. Učebné predmety,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu, ✓ vie vymenovať a povedať svoj názor na nové a zaujímavé profesie, ✓ dokáže hovoriť o možnostiach, význame vzdelávania, o nevyhnutnosti celoživotného vzdelávania, 	<p>záujmová činnosť. Školský systém v SR. Možnosti a význam vzdelávania, možnosti štúdia v zahraničí, celoživotné vzdelávanie. Rôzne postupové súťaže a predmetové olympiády žiakov. Jazykové školy. Jazykové kurzy. Pracovné činnosti a profesie. Nové a zaujímavé profesie. Pracovné podmienky.</p> <p>Fungovanie trhu práce – profesie z hľadiska ponuky a dopytu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže samostatne hovoriť o druhoch športu, o atraktívnych a o nebezpečných športoch, ✓ dokáže vyzdvihnúť význam športovania a pohybu pre ľudský organizmus, ✓ vie hovoriť o svojom najobľúbenejšom športe, ✓ dokáže popísať najvýznamnejšie športové podujatia a súťaže, ✓ vie vysloviť svoj názor na drogy, doping a finančné zákulisie športového sveta, 	<p>6. Šport. Druhy športu – zimné a letné, individuálne a kolektívne. Športové disciplíny. Význam športu pre rozvoj osobnosti. Najvýznamnejšie športové podujatia v meste, obci, škole, olympijské hry, majstrovstvá Európy a majstrovstvá sveta. Nové trendy v športe, posilňovne, adrenalínové športy. Obľúbení špičkoví športovci a olympionici, osobný vzťah k športu. Fair play športového zápolenia. Iné druhy športu, napr. jazda na koni, bojové športy, snowboarding... Športová činnosť v škole. Lyžiarsky výcvik. Turistika ako najrozšírenejší masový šport (letná, zimná, cykloturistika). Podmienky športovania v mieste bydliska a v jeho okolí.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vymenovať záujmy a záľuby, ktorým sa ľudia najčastejšie venujú vo voľnom čase, ✓ vie súvisle rozprávať o svojich záľubách a o mimoškolských činnostiach, ✓ dokáže vyjadriť svoj názor na vplyv umenia a kultúry v našom 	<p>7. Voľný čas a záľuby. Efektívne využívanie voľného času. Obľúbené činnosti (záujmová, umelecká a športová činnosť, cestovanie, zberateľská činnosť, chov domácich zvierat, záhradkárčenie). Záujmové krúžky. Návšteva knižnice, kina, divadla, koncertu, výstavy. Kniha, televízia, rozhlas, video, CD, DVD/Blu-ray,</p>

<p>živote,</p>	<p>internet, počítač, tablet. Výstavy a veľtrhy. Kultúra a jej vplyv na človeka. Umenie a rozvoj osobnosti. Diskotéky. Možnosti využívania voľného času v mieste bydliska, v regióne.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vymenovať dopravné prostriedky, výhody a nevýhody jednotlivých dopravných prostriedkov, ✓ vie komunikovať v cestovnej kancelárii pri objednávaní zájazdu, dovolenky, ✓ vie objednať ubytovanie v hoteli, v penziónoch osobne alebo cez internet, ✓ vie súvisle hovoriť o príčinách dopravných nehôd, o bezpečnosti pri cestovaní, o reflexných prvkoch ako o prevencii pred úrazmi na cestách, o disciplíne chodcov na cestách, ✓ dokáže hovoriť o cestovnom ruchu a o zaujímavých miestach na Slovensku, ✓ sa dokáže zorientovať v katalógoch cestovných kancelárií, 	<p>8. Doprava a cestovanie. Dopravné prostriedky, ich výhody a nevýhody. Osobná a nákladná doprava. Príprava na cestu a cestovanie. Cestovanie vlakom a autobusom, lietadlom, loďou, MHD. Cestovný poriadok. Zabezpečenie rekreácie cez internet, ponuky cestovných kancelárií, druhy zájazdov. Význam dopravy. Najčastejšie príčiny dopravných nehôd. Turistika a cestovný ruch. Problémy cestných, železničných a leteckých sietí.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o stravovacích zvykoch a návykoch, ✓ vie pomenovať rôzne druhy potravín a jedál, ✓ vie pomenovať základné kuchynské náradia a zariadenia, ✓ vie pomenovať základné koreniny a rôzne ingrediencie, ✓ pozná tradičné jedlá slovenských, európskych a svetových kuchýň, ✓ dokáže hovoriť o svojich obľúbených jedlách, o správnom stolovaní, 	<p>9. Stravovanie. Stravovacie návyky, racionálne a pravidelné stravovanie, mäso a mäsové výrobky, zelenina a ovocie, vegetariánstvo. Nápoje. Cestoviny a múčne výrobky. Mliečne výrobky. Stravovacie zariadenia. Príprava jedál. Kuchynské náradia, stroje a zariadenia. Bežné koreniny. Kultúra stravovania a stolovania pri rozličných sviatkoch a oslavách. Zdravá výživa. Stravovanie</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o možnostiach stravovania u nás a v zahraničí, 	<p>v reštaurácii, fast food zariadenia, tradičné slovenské/národné jedlá.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie hovoriť o počasí jednotlivých ročných období, ✓ dokáže hovoriť o prírode ako o prirodzenom prostredí človeka, ✓ na základe poznatkov z iných vyučovacích predmetov dokáže vytvoriť súvislé texty o zvieratách, kvetoch a o rastlinách okolo nás, ✓ vie hovoriť o dôležitosti ochrany životného prostredia, o prírodných katastrofách a o úmyselnom či neúmyselnom znečisťovaní životného prostredia, ✓ vie vyzdvihnúť význam národných parkov, chránených oblastí, ✓ dokáže hovoriť o prírode vo vlastnom regióne, 	<p>10. Človek a príroda. Počasie, predpoveď počasia. Domáce, poľné a lesné zvieratá. Kvety a rastliny okolo nás. Izbové kvety a exotické rastliny. Klimatické zmeny, ich vplyv na človeka. Človek a jeho životné prostredie. Príroda okolo nás – ochrana životného prostredia pred ničením a zdevastovaním. Národné parky, chránené oblasti, prírodné rezervácie.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie hovoriť o význame módy v dnešnej spoločnosti a o jej vplyve na mladých ľudí, ✓ dokáže súvisle hovoriť o súčasnej móde mladých, ✓ vie vysloviť svoj názor na kultúru obliekania, ✓ vie hovoriť o vhodnom a o vkusnom oblečení na rôzne príležitosti, ✓ vie rozprávať o možnostiach nakupovania oblečenia, 	<p>11. Obliekanie a móda. Základné druhy oblečenia. Odevné doplnky. Výber oblečenia na rôzne príležitosti. Vhodné oblečenie do školy, na šport, koncert, do divadla či na stužkovú slávnosť. Móda a jej trendy, módné prehliadky, značkové oblečenie, možnosti nákupov oblečenia. Výhody nakupovania počas sezónnych výpredajov. Reklamácie – práva zákazníkov.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vysloviť svoj názor na to, ako ovplyvňuje umenie a kultúra náš každodenný život, ako formuje charakter človeka, ✓ vie hovoriť o jednotlivých druhoch umenia, ✓ vie pomenovať významné kultúrne podujatia a ich zameranie (BHS, Východná, Pohoda, Gombasek a niektoré zahraničné), 	<p>12. Kultúra a umenie. Druhy umenia. Divadelné a filmové umenie, literatúra, výtvarné a hudobné umenie. Základné umelecké smery a štýly. Umenie – spoločnosť – kultúra. Umenie v každodennom živote (gýč, vkus, vlastné zážitky). Význam ľudového umenia – folklóru. Najznámejšie umelecké súbory</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže použiť vhodné jazykové prostriedky v súlade komunikačnou situáciou, 	<p>na Slovensku. Významní predstavitelia filmového, divadelného, výtvarného, hudobného a literárneho umenia na Slovensku. Tanečné umenie, balet, muzikál.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže porovnať život mladých ľudí v minulosti a v súčasnosti, ✓ dokáže hovoriť o životnom štýle dnešných mladých ľudí (kariérny postup, postavenie žien v spoločnosti, sobáša vo vyššom veku – uprednostňovanie kariéry, muži na rodičovskej dovolenke, finančné zabezpečenie), ✓ vie vysloviť svoj názor na problémy súčasných mladých ľudí (túžba po zbohatnutí, závislosti), 	<p>13. Mládež a jej svet. Aktivity mládeže, vzťahy medzi rovesníkmi, generačné vzťahy. Predstavy mládeže o svete. Mladosť – priateľstvo – láska. Budúcnosť mládeže. Existenčné problémy dnešnej mládeže (bývanie, bývanie u rodičov a v internáte – výhody a nevýhody, zamestnanie, založenie rodiny, iné sociálne otázky). Tienisté stránky života mladých. Hodnotová orientácia mladých ľudí. Správanie sa mladých na verejnosti.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vyzdvihnúť význam čítania, ✓ dokáže hovoriť o svojom vzťahu ku knihám, o svojom obľúbenom spisovateľovi, o svojej obľúbenej knihe, ✓ vie prezentovať vlastný názor o tom, prečo považujeme knihy za zdroj múdrosti a informácií, ✓ vie hovoriť o tom, prečo v súčasnosti vytlačajú knihu moderné prostriedky z nášho života, 	<p>14. Kniha a čítanie. Obľúbená činnosť vo voľnom čase. História kníh. Kniha ako dar. Čítanie ako zdroj informácií a zábavy. Význam beletrie a odbornej literatúry. Druhy románov podľa témy. Kníhkupectvá a antikvariáty. Sfilmované romány, bestsellery. Nobelove ceny za literatúru. Obľúbený spisovateľ, obľúbená kniha. Elektronické knihy, digitálne knihy.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o kladnom a o zápornom vplyve známych ľudí na mladú generáciu, ✓ na základe vlastných skúseností dokáže charakterizovať kategóriu ľudí, ktorí sa stávajú vzormi a ideálmi, 	<p>15. Vzory a ideály. Človek, jeho vzory a ideály. Kladný a záporný vplyv prostredia na človeka, pozitívne a negatívne vzory – rodina, škola, priatelia, herci, speváci, športovci, celebrity, výnimoční ľudia. Ľudia a rizikové povolania. Idoly súčasnej mladej generácie.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie hovoriť o ľuďoch, ktorí sú vzorom pre mladého človeka, 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o geografii Slovenska, o Dunaji ako o hraničnej rieke s Maďarskom a s Rakúskom, o významných a o zaujímavých miestach z hľadiska cestovného ruchu, ✓ vie hovoriť o hlavnom meste SR ako o centre politického, hospodárskeho a kultúrneho života a o jeho historických a kultúrnych pamiatkach, ✓ dokáže v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie, ✓ dokáže vytvoriť súvislý text o prírodných krásach, rekreačných strediskách v SR a dokáže o nich informovať, 	<p>16. Slovensko – naša vlasť. Geografické údaje – rozloha, obyvateľstvo, podnebie, geografická charakteristika: rieky, jazerá, hory, mestá. Prírodné, historické a kultúrne pamätihodnosti v našej vlasti. Turistické miesta, kultúrne zvyky a tradície. Dôležité sviatky (štátne a cirkevné). Hlavné mesto SR – jeho najvýznamnejšie historické pamiatky a kultúrne podujatia. Miesta zaradené do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO na Slovensku.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o významných výdobytkoch vedy a techniky, ktoré nám život nielen zlepšujú, ale ho aj zneprijemňujú a robia nebezpečným, ✓ dokáže vyjadriť svoj názor na využívanie informačných technológií v každodennom živote, ✓ vie zdôvodniť hospodársky význam nových technológií v priemysle a v poľnohospodárstve, ✓ dokáže vytvoriť súvislý text na tému veda a technika v službách ľudstva, 	<p>17. Veda a technika v službách ľudstva. Technické vynálezy v živote človeka, vedecký pokrok, vynálezcovia. Veda v minulosti a dnes. Udeľovanie Nobelovej ceny za vedecký výskum, technické objavy a za prínos pre ľudstvo. Využívanie výdobytkov vedy a techniky v každodennom živote (počítače, internet, tablety, mobilné telefóny, smartfóny). Vzťah mladých a starších ľudí k modernej technike. Elektronika v našom živote. Elektrospotrebiče v domácnosti. Zaujímavosti zo sveta vedy a techniky. Využívanie vedeckých objavov v doprave, medicíne, vo výskume vesmíru. Veda</p>

	a zbrojný priemysel. Vymoženosti vedy a techniky, využívanie informačných technológií v každodennom živote.
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o svetadieloch a o rôznych krajinách, ✓ vie opísať svoj región z geografického a z historického hľadiska, ✓ dokáže vytvoriť súvislý text o prírodných krásach, rekreačných strediskách vlastného regiónu, ✓ dokáže súvisle rozprávať o prírodných, historických, kultúrnych zaujímavostiach bydliska a blízkeho okolia, 	<p>18. Krajiny, mestá a miesta. Krajiny a svetadiely. Moja krajina a moje mesto, geografický opis krajiny. Kultúrne a historické pamiatky krajín a miest. Turistické zaujímavosti regiónu. Významné centrá a významné osobnosti regiónu. Športový a kultúrny život nášho regiónu. Významné kultúrne a iné spoločenské podujatia v regióne či v mieste bydliska. Školstvo a úrady.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o dôležitosti jazyka ako dorozumievacom prostriedku v spoločnosti, ✓ dokáže vysloviť svoj názor na vzťahy v rodine, medzi priateľmi, o vzťahu mladších k starším, ✓ ovláda najčastejšie formy komunikácie v súčasnosti, ✓ dokáže posúdiť vzťah spoločnosti, ľudí k bezdomovcom a k postihnutým ľuďom, 	<p>19. Človek a spoločnosť, medziľudské vzťahy, komunikácia. Jazyk ako dorozumievací prostriedok. Vzťahy v rodine, v škole, v zamestnaní, medzi priateľmi, s rodičmi. Rozvody a ich príčiny. Nadácie, dobročinné aktivity. Vzťah spoločnosti a ľudí k bezdomovcom a k postihnutým ľuďom. Najčastejšie formy komunikácie v súčasnosti – využívanie symbolov, sociálne siete, posunková reč. Ľudia, ktorí ovplyvnili dejiny civilizácie. Kultúra komunikácie.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže charakterizovať pojem <i>multikultúrna spoločnosť</i>, ✓ vie vysloviť svoj názor na výhody života v multikultúrnej spoločnosti, ✓ dokáže charakterizovať pojmy <i>rasizmus</i>, <i>nacionalizmus</i>, <i>diskriminácia</i> a vie vysloviť svoj názor, 	<p>20. Multikultúrna spoločnosť. Život ľudí rôznej farby pleti, vierovyznania, kultúry, národnosti. Boj proti rasizmu, diskriminácii, utečenecké tábory. Tolerancia. Tragédie v minulosti a v súčasnosti spôsobené etnickou rasovou nenávisťou, ich príčiny a možnosti odstraňovania. Odporcovia multikultúrnej spoločnosti. Význam</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže hovoriť o predsudkoch niektorých ľudí pri posudzovaní iných kultúr, ✓ vie pomenovať pozitívne aspekty spolunažívania občanov slovenskej a inej národnosti, 	<p>a potreba znalosti cudzích jazykov. Zvyky a tradície na Slovensku a v rôznych krajinách. Zbližovanie kultúr a rešpektovanie rôznorodosti a tradícií.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže pomenovať bežné druhy povolání a zaujímavé profesie a stručne opísať, v čom spočíva ich práca, ✓ vie vysloviť vlastný názor na niektoré druhy povolání, ✓ pochopí význam pojmu <i>nezamestnanosť</i> a vie povedať svoj názor na situáciu na Slovensku, ✓ sa dokáže zapojiť do simulovaného pracovného pohovoru, ✓ dokáže súvisle hovoriť o svojej predstave o budúcom povolání, 	<p>21. Zamestnanie. Pracovné pomery a kariéra. Nové a zaujímavé profesie. Pracovné podmienky. Finančné a morálne ohodnotenie. Problematika nezamestnanosti. Fungovanie trhu práce – profesie z hľadiska ponuky a dopytu. Vplyv vzdelanostnej úrovne na vývoj nezamestnanosti. Význam vzdelania. Problémy zamestnania sa, štátny sektor, súkromné podnikanie, úrady práce, rekvalifikačné kurzy, práca v zahraničí. Práca popri štúdiu. Príprava na pracovný pohovor. Predstavy o svojom budúcom povolání.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vyzdvihnúť dôležitosť masovokomunikačných prostriedkov (výhody a nevýhody), ✓ vie vyjadriť svoj názor na médiá v súčasnosti, ✓ dokáže posúdiť význam rozhlasu a televízie v živote človeka, ✓ dokáže hovoriť o obľúbených novinách, časopisoch, rozhlasových a o televíznych programoch, ✓ vie pomenovať bežné žánre tlačenej a elektronickej publicistiky, 	<p>22. Masmédiá. Noviny, časopisy, rozhlas, televízia, internet – zdroj informácií, vzdelávania, zábavy. Sloboda prejavu slova, význam televízie na formovanie charakteru človeka. Rôzne druhy televíznych kanálov a programov, mobilná komunikácia. Účel reklamy v médiách, vplyv médií na náš život. Bulvár. Národnostná tlač. Vplyv masovokomunikačných prostriedkov na názor ľudí.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže stručne charakterizovať politický systém a štátne zriadenie na Slovensku, 	<p>23. Štátny systém SR a zásady právneho štátu. Vznik SR. Základná informácia o Ústave SR, zákonodarnej, výkonnej a o súdnej moci. NR</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže stručne charakterizovať Ústavu SR, ✓ vie hovoriť o ľudských právach a právach národnostných menšín, ✓ vie vyjadriť svoju predstavu o ďalšom vývoji našej vlasti. 	<p>SR a jej zloženie, vláda, prezident, obecné a mestské samosprávy a ich služby obyvateľstvu. Práva a povinnosti občanov, volebné právo, ľudské práva, práva národnostných menšín, verejný ochranca ľudských práv. Dôchodkové zabezpečenie. Slovenská republika a Európska únia.</p>
<p>5. Sloh</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže správne formulovať a poskytnúť informáciu, ✓ vie správne vyjadriť poďakovanie, ospravedlnenie, ✓ dokáže vyjadriť sústrasť, ✓ vie správne blahoželať k rôznym slávnostným udalostiam ústnou a písomnou formou, ✓ dokáže viesť dialóg v bežných životných situáciách, ✓ vie charakterizovať opisný slohový útvar, ✓ vie vysvetliť obsah opisného slohového postupu, ✓ dokáže napísať odborný opis, opis pracovného postupu, ✓ vie rozlíšiť rozdiel medzi opisom a charakteristikou, ✓ vie napísať rôzne druhy charakteristiky, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Štylizácia krátkych ústnych prejavov podľa komunikačných situácií – ospravedlnenie, poďakovanie, vyjadrenie súhlasu a nesúhlasu, odmietnutie, blahoželenie, pozvanie, požiadanie o informáciu, vyjadrenie radosti, hnevu, vyslovenie sústrasti. 2. Jednoduchý opis prostredia (domu, bytu, školy, triedy, nákupného strediska, telocvične). 3. Opis pracovného postupu, odborný opis, charakteristika. Druhy charakteristiky (priama a nepriama charakteristika, porovnávací a sebacharakteristika).
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže postrehnúť hlavnú myšlienku počutého textu, ✓ vie rozpoznať kontext počutej komunikačnej situácie s pomocou učiteľa, ktorý ho upozorní na významové vzťahy kontextu, 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Reprodukcia veku primeraných textov na základe osnovy. 5. Krátke ústne prejavy – spoločenský dialóg.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže pochopiť explicitne a implicitne vyjadrené myšlienky v hovorenom texte, ✓ dokáže zostaviť osnovu rozprávania, ✓ vie správne vybrať stylistické prostriedky, ✓ so spolužiakmi vie zostaviť dialógy v bežných životných situáciách, ✓ vie správne sformulovať súkromný list, ✓ dokáže správne telefonovať, ✓ pozná dôležité a užitočné telefónne čísla, ✓ vie správne vyplňovať poštové tlačivá (podací lístok, sprievodku na balík, poukážku na peniaze), ✓ pozná kompozíciu a stylistické prostriedky hovorového štýlu, 	<p>Dialógy v bežných životných situáciách.</p> <p>Telefonické rozhovory, čítanie, rôzne užitočné linky, tlačivá a ich správne vyplňovanie.</p> <p>6. Triedenie štýlov. Hovorový štýl. Súkromný list. Elektronická komunikácia.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie rozoznať typické znaky administratívneho štýlu (vecnosť, knižnosť, stručnosť, adresnosť, neutrálnosť), ✓ dokáže preukázať praktickú zručnosť pri napísaní jednotlivých slohových útvarov administratívneho štýlu (úradný list, prihláška, objednávka, splnomocnenie, potvrdenie, reklamácia, motivačný list, životopis), 	<p>7. Slohové postupy (rozprávací, opisný, informačný, výkladový – úvahový).</p> <p>8. Administratívny štýl – úradný list, žiadosť, prihláška, objednávka, dohoda, urgencia, reklamácia, splnomocnenie a potvrdenie, druhy životopisu, zápisnica, motivačný list.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže určiť charakteristické znaky publicistického štýlu, ✓ dokáže rozoznať útvary publicistického štýlu (oznámenie, správa, interview, recenzia), ✓ vie určiť hlavné znaky náučného štýlu, 	<p>9. Publicistický štýl a jeho útvary: správa, úvodník, interview, recenzia, reportáž.</p> <p>10. Rozprávanie ako útvary umeleckého štýlu – aplikácia poznatkov v umeleckom rozprávaní.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže napísať útvary náučného štýlu (výklad), ✓ vie napísať úvahu na danú tému podľa osnovy, ✓ dokáže napísať a zoštylizovať diskusný príspevok, ✓ dokáže určiť hlavné znaky rečnickeho štýlu, ✓ vie zostaviť slávnostný prejav na rodinnú udalosť a na stužkovú slávnosť, ✓ vie utvoriť ucelený text s dodržaním stanoveného jazykového štýlu alebo slohového postupu na písomnú maturitnú skúšku. 	<p>11. Náučný štýl a jeho útvary: úvaha, výklad, recenzia, diskusný príspevok, referát.</p> <p>12. Rečnícky štýl a jeho útvary: prednáška, príležitostné prejavy – slávnostný prejav, rodinné prejavy.</p> <p>13. Útvary na písomnú maturitnú skúšku: <i>úvaha, referát, rozprávanie, charakteristika, slávnostný prejav (na rodinnú udalosť a na stužkovú slávnosť).</i></p>
<p>II. JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vysvetliť funkciu jazyka v spoločnosti, ✓ vie vysvetliť rozdiel medzi národným, cudzím, úradným (štátnym) jazykom a jazykmi národnostných menšín, ✓ vie vysvetliť pôvod slovenského jazyka, ✓ pozná základné rozdiely medzi slovenským a maďarským jazykom, ✓ dokáže vymenovať západoslovanské, južnoslovanské a východoslovanské a jazyky, 	<p>1. Jazyk a reč</p> <p>Funkcie jazyka: dorozumievacia/komunikatívna, estetická, poznávacia/kognitívna.</p> <p>Národný jazyk, cieľový jazyk, cudzí jazyk, úradný (štátny) jazyk, jazyky národnostných menšín.</p> <p>Postavenie slovenského jazyka medzi slovanskými jazykmi</p> <p>Delenie slovanských jazykov.</p> <p>Západoslovanské jazyky.</p> <p>Typologické rozdiely medzi slovenským a maďarským jazykom.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vymenovať základné rozdiely v oboch jazykoch z hľadiska ortoepie a ortografie, ✓ vo svojom prejave dodržiava spisovnú výslovnosť hlások <i>ä, ch, l'</i> 	<p>2. Zvuková rovina jazyka, grafická stránka jazyka a pravopis</p> <p>Hláska/fonéma.</p> <p>System slovenských hlások – samohlásky, spoluhlásky, dvojhásky.</p>

<p>a dvojhlások,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ v slovnej komunikácii správne a splývavo vyslovuje spoluhláskové skupiny, zdvojené spoluhlásky, predložky, ✓ v ústnom i v písomnom prejave dodržiava pravidlo o rytmickej krátení, ✓ v jazykovej komunikácii dbá na spisovnú výslovnosť dodržiavaním požiadaviek a pravidiel znelostnej asimilácie, ✓ pozná pravidlá písania <i>y, ý</i> v koreni vybraných slov, ✓ pozná pravidlá písania <i>i, í, y, ý</i> po spoluhláskach v koreni najfrekventovanejších cudzích slov, ✓ pozná pravidlá písania <i>i, í</i> po tvrdých spoluhláskach v koreni slov odvodených od citosloviec, ✓ pozná pravidlá písania <i>i, í, y, ý</i> po tvrdých, mäkkých a obojakých spoluhláskach i v cudzích slovách, ✓ pozná slabikotvornú funkciu samohlások, ✓ pozná slabikotvorné spoluhlásky <i>r, ř, l, ľ</i>, ✓ pozná zásady rozdeľovania slov v slovenskom jazyku, ✓ dokáže deliť slová domáceho i cudzieho pôvodu na slabiky, ✓ vo svojich ústnych prejavoch uplatňuje vhodnú intonáciu, v ktorej dodržiava významové a fyziologické pauzy, primerané tempo reči, správne frázovanie a vhodnú moduláciu hlasu, 	<p>Delenie spoluhlások – tvrdé, mäkké, obojaké.</p> <p>Delenie podľa znelosti: znelé – neznelé; znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky.</p> <p>Slabika.</p> <p>Rozdeľovanie slov na slabiky; slabikotvorné hlásky -l, -ĺ, -r, -ř.</p> <p>Rytmickej krátenie.</p> <p>Slovo.</p> <p>Spisovná výslovnosť/ortoepia: splývavá/viazaná výslovnosť.</p> <p>Spodobovanie/znelostná asimilácia.</p> <p>Výslovnosť a výskyt „ä“.</p> <p>Výslovnosť slabík <i>de, te, ne, le, di, ti, ni, li</i> v cudzích slovách.</p> <p>Výslovnosť cudzích slov.</p> <p>Intonácia.</p> <p>Časová modulácia reči: kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, tempo reči, rytmus.</p> <p>Hlavný slovný prízvuk, dôraz, sila hlasu.</p> <p>Melódia vety.</p> <p>Písmeno/graféma.</p> <p>Abeceda, malé, veľké, písané, tlačené písmená.</p> <p>Diakritické znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky.</p> <p>Interpunkcia; interpunkčné znamienka: bodka, otáznik, výkričník,</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ aplikuje základné pravidlá slovenského pravopisu súvisiace s osvojovaním slovnej zásoby a gramatiky pri tvorbe písomného prejavu, ✓ dokáže skontrolovať text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, pričom pri oprave aplikuje nadobudnuté vedomosti z pravopisu, 	<p>čiarka, bodkočiarka, spojovník, zátvorka, pomlčka, úvodzovky, dvojbodka, apostrof, lomka, tri bodky.</p> <p>Pravopis/ortografia.</p> <p>Vybrané slová, pravidlo o rytmickej krátení, vsuvka, oslovenie, prístavok, priama reč, uvádzacia veta.</p> <p>Rozdeľovanie predponových slov: slabičné a neslabičné predpony.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie klasifikovať slová podľa jednotlivých hľadísk a správne ich používa v súlade s jazykovým štýlom, ✓ pozná rôzne spôsoby obohacovania slovnej zásoby, ✓ pozná slovotvorné postupy, združené pomenovania, frazeologizmy a používa ich pri tvorbe vlastných jazykových prejavov, ✓ pozná zásadné odlišnosti vo frazeologických jednotkách v oboch jazykoch, ✓ využíva vo vlastných jazykových prejavoch široký repertoár slovnej zásoby, ✓ vo vlastných jazykových prejavoch vhodne využíva ľudové frazeologizmy, ✓ odlišuje v písaných i v počutých prejavoch nárečové slová od spisovných a vo verejných jazykových prejavoch sa snaží využívať spisovné slová, 	<p>3. Významová/lexikálna rovina jazyka</p> <p>Slovo – lexikálny a gramatický význam slova.</p> <p>Slovná zásoba – členenie: jadro, spisovné a nespisovné slová: nárečové a slangové slová; termíny/odborné názvy, neutrálne slová, citovo zafarbené (expresívne) slová: zdobneniny, eufemizmy, pejoratíva, vulgarizmy; domáce slová, cudzie slová, zastarané slová, nové slová (neologizmy), historizmy, archaizmy.</p> <p>Jednoslovné pomenovania.</p> <p>Viacslovné pomenovania: združené pomenovania, frazeologizmy: príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnávanie.</p> <p>Jednovýznamové a viacvýznamové slová.</p> <p>Synonymá, homonymá, antonymá.</p> <p>Obohacovanie slovnej zásoby.</p> <p>Tvorenie slov: slovotvorný základ, základové slovo; odvodzovanie: predpona, prípona; odvodené slovo; skladanie; skracovanie: skratky,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vysvetliť pojem <i>skratka</i>, vytvoriť ju a použiť v texte, ✓ pozná a správne používa najfrekventovanejšie skratky a značky, ✓ pozná význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextmi a s komunikačnými situáciami, ✓ si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch, ✓ si vie rozšíriť vlastnú aktívnu slovnú zásobu z dostupných zdrojov (slovníky, beletria, odborná literatúra, internet atď.), ✓ dokáže vybrať a používať vhodnú jazykovú príručku, ✓ dokáže v danej komunikačnej situácii vhodne využívať slovnú zásobu s ohľadom na cieľ, obsah a na adresáta komunikácie, ✓ pri tvorbe textov funkčne využíva bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky s ohľadom na žáner/slohový postup/štýl a cieľ komunikácie, ✓ dokáže vo vlastnom prejave vhodne využiť informácie získané z rôznych informačných zdrojov, ✓ vie samostatne pracovať s platnými jazykovými kodifikačnými príručkami, lexikónmi a s encyklopédiami, ✓ vie samostatne pracovať s elektronickým slovníkom na webovom sídle: www.slovník.juls.savba.sk, 	<p>značky, skratkové slová.</p> <p>Preberanie slov; internacionalizácia; prenášanie významu/nepriame pomenovania: metafora, metonymia; personifikácia/zosobnenie.</p> <p>Slovníky a príručky</p> <p>Krátky slovník slovenského jazyka (KSSJ), prekladové, výkladové, terminologické, pravopisné, frazeologické, synonymické slovníky, slovník cudzích slov, Pravidlá slovenského pravopisu, Pravidlá slovenskej výslovnosti, lexikóny, encyklopédie, elektronické slovníky na webovom sídle: www.slovník.juls.savba.sk</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie správne určovať a uplatňovať gramatické kategórie slovných 	<p>4. Tvarová/morfologická rovina jazyka</p> <p>Slovné druhy: ohybné a neohybné.</p>

<p>druhov pri tvorbe viet a textov,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ovláda správne tvorenie gramatických tvarov podstatných mien, ✓ vie správne používať a zaradiť do rodu a skloňovacieho vzoru pomnožné podstatné mená, ✓ správne používa podstatné mená mužského rodu zvieracie, podstatné mená mužského rodu neživotné zakončené na <i>-r</i>, <i>-l</i>, cudzie nesklonné podstatné mená, skloňovanie podstatného mena pani, ✓ ovláda pravopis podstatných mien, rytmické krátenie, vlastné podstatné mená, ✓ vie porovnať pravopis podstatných mien s pravopisom podstatných mien v maďarskom jazyku, ✓ ovláda správne tvorenie gramatických tvarov prídavných mien, ✓ správne používa tvary prídavných mien podľa vzorov, ✓ dokáže počas komunikácie uplatniť zhodu najfrekventovanejších prídavných mien s podstatnými menami, ✓ dokáže správne stupňovať a tvoriť prídavné mená od podstatných mien, ✓ dokáže tvoriť správne tvary slovenských a cudzích priezvisk, ✓ ovláda písanie <i>i/y</i>, <i>i/ý</i> a rytmické krátenie v príponách, ✓ ovláda správne tvorenie gramatických tvarov zámen, ✓ správne používa zvrtné zámená, privlastňovacie zámená, krátke a 	<p>Slovné druhy v úlohe vetného člena.</p> <p>Slovné druhy v písomnom prejave a v komunikácii.</p> <p>Podstatné mená – plnovýznamový slovný druh.</p> <p>Všeobecné a vlastné mená, konkrétne a abstraktné podstatné mená, životné a neživotné podstatné mená, pomnožné podstatné mená.</p> <p>Tvorenie správnych tvarov podstatných mien podľa vzorov a pádov.</p> <p>Tvorenie správnych tvarov frekventovaných cudzích slov (priezvisk, rodných mien, zemepisných názvov a iných slov, napr. gymnázium, akvárium, múzeum).</p> <p>Cudzie nesklonné podstatné mená.</p> <p>Pravopis podstatných mien: písanie vlastných podstatných mien – odlišnosti od maďarského jazyka.</p> <p>Výslovnosť a pravopis frekventovaných cudzích slov.</p> <p>Pravopis podstatných mien pri ohýbaní.</p> <p>Prídavné mená – plnovýznamový slovný druh.</p> <p>Vlastnostné (akostné a vzťahové) prídavné mená.</p> <p>Zvieracie a privlastňovacie prídavné mená – odlišné javy od maďarského jazyka.</p> <p>Stupňovanie akostných prídavných mien.</p> <p>Gramatická zhoda prídavného mena s podstatným menom v rode, čísle a v páde.</p>
--	--

<p>dlhé tvary zámen; tvary sám, samý; nejaký, nijaký,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie správne používať dlhšie a kratšie tvary osobných zámen v komunikácii a v písomnej forme, ✓ vie správne uplatniť zhodu zámen s podstatnými menami, ✓ ovláda pravidlá písania <i>i/y, í/ý</i> podľa skloňovacieho vzoru, ✓ ovláda správne tvorenie gramatických tvarov čísloviek, ✓ používa správne tvary rôznych druhov čísloviek v komunikácii, ✓ dokáže správne uplatniť gramatickú zhodu čísloviek a podstatného mena, ✓ dokáže tvoriť správne tvary skupinových čísloviek s pomnožnými podstatnými menami, ✓ ovláda pravidlá písania <i>i/y, í/ý</i> podľa skloňovacieho vzoru so zreteľom na základné a na radové číslovky, ✓ ovláda správne tvorenie gramatických tvarov slovies rôzneho druhu, ✓ vie správne časovať jednoduché a zložené slovesné tvary, používať jednotlivé druhy slovies, ✓ dokáže používať správne tvary najfrekventovanejších zvrtných slovies, ✓ vie zmeniť použitím slovotvornej predpony vid slovesa, ✓ vie tvoriť z nedokonavých slovies dokonavé a naopak, ✓ vie správne používať vo svojom prejave dokonavé a nedokonavé 	<p>Tvorenie správnych tvarov prídavných mien tvrdého a mäkkého zakončenia.</p> <p>Vyjadrenie vlastníka privlastňovacími prídavnými menami – porovnanie s maďarským jazykom.</p> <p>Tvorenie a používanie privlastňovacích prídavných mien.</p> <p>Štylistický význam prídavných mien (opis a charakteristika).</p> <p>Písanie <i>i/y, í/ý</i> a rytmické krátenie v príponách prídavných mien.</p> <p>Tvorenie prídavných mien.</p> <p>Pravopis prídavných mien.</p> <p>Tvorenie správnych tvarov slovenských a cudzích priezvisk podľa tvarov vlastnostných prídavných mien.</p> <p>Zámená – plnovýznamový slovný druh.</p> <p>Druhy zámen: osobné (základné a privlastňovacie), zvrtné (základné a privlastňovacie), vymedzovacie, neurčité, opytovacie a vzťahné, ukazovacie. Odlišné druhy zámen v oboch jazykoch.</p> <p>Tvorenie a používanie správnych tvarov osobných, privlastňovacích, ukazovacích a opytovacích zámen.</p> <p>Správne používanie zvrtných zámen <i>sa, si, svoj</i> – porovnanie s maďarským jazykom.</p> <p>Tvorenie a používanie neurčitých a vymedzovacích zámen.</p> <p>Vyjadrenie vlastníka zámenami. Využívanie zámen na spájanie viet</p>
--	--

<p>slovesá,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie správne používať zložené slovesné tvary v minulom a v budúcom čase, ✓ dokáže rozoznať a správne používať určité a neurčité slovesné tvary, ✓ pozná a vie používať frekventované slovesné väzby, ako aj odlišné tvary slovesných väzieb od maďarského jazyka, ✓ správne používa slovosled zložených tvarov sloviess, ✓ ovláda pravopis sloviess, písanie <i>i/y</i>, <i>i/ý</i>, rytmické krátenie, ✓ dokáže skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, pričom aplikuje nadobudnuté vedomosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a slohu, ✓ dokáže vo svojom prejave používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov, ✓ dokáže počas komunikácie opraviť alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi, ✓ dokáže aktívne využívať osvojené jazykové prostriedky v ústnej a v písomnej komunikácii, ✓ vie aplikovať osvojené základné pravidlá slovenského pravopisu súvisiace s osvojovaním slovnej zásoby a gramatiky pri tvorbe písomného prejavu, ✓ vie správne používať vyknanie v slovenskom jazyku, 	<p>a vetných celkov.</p> <p>Pravopis zámen.</p> <p>Číslovky – plnovýznamový slovný druh.</p> <p>Druhy čísloviek: určité, neurčité, základné, radové, násobné, skupinové, druhové, zlomky, podielové – porovnanie s maďarským jazykom.</p> <p>Zlomkové číslovky.</p> <p>Tvorenie správnych tvarov radových čísloviek.</p> <p>Gramatická zhoda radových čísloviek a podstatného mena.</p> <p>Odlišnosti od maďarského jazyka: skupinové, druhové a násobné číslovky.</p> <p>Spájanie skupinových čísloviek s pomnožnými podstatnými menami.</p> <p>Používanie druhových a násobných čísloviek.</p> <p>Neurčité číslovky – tvorenie, používanie.</p> <p>Pravopis čísloviek.</p> <p>Slovesá – plnovýznamový slovný druh.</p> <p>Gramatické kategórie sloviess.</p> <p>Správny slovosled viet so zloženými tvarmi sloviess. Slovesný vid, vidové dvojice – porovnanie s maďarským jazykom.</p> <p>Zvratné a nezvratné slovesá.</p> <p>Určitý tvar sloviess.</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ ovláda pravopis podstatných mien, prídavných mien, zámen, čísloviek, sloviess, ✓ ovláda písanie <i>i/y</i> a <i>í/ý</i> v príponách ohybných slovných druhov, ✓ pozná výnimky z rytmického krátenia v pádových príponách, ✓ chápe štylistický význam prídavných mien a prakticky ich využíva pri tvorbe opisu a charakteristiky, ✓ vie tvoriť správne tvary prísloviess odvodených od prídavných mien, ✓ vo svojom prejave správne používa príslovky, ✓ ovláda pravopis prísloviess, interpunkciu viet so spojkami, citoslovcami a s časticami, ✓ vie rozlíšiť príslovky od prídavných mien a od predložkových väzieb podstatných mien, ✓ vo svojom prejave správne používa predložky, ✓ vie zdôvodniť funkciu spojok vo vete, ✓ vie tvoriť súvetia pomocou priraďovacích a podraďovacích spojok, ✓ správne používa interpunkciu vo vetách so spojkami, ✓ vie vysvetliť funkciu citosloviess vo vete, ✓ dokáže vhodne používať citoslovcia v komunikačných situáciách, ✓ ovláda interpunkciu vo vetách s citoslovcami, ✓ vie vysvetliť funkciu častice a jej postavenie vo vete, ✓ vie vysvetliť rozdiely medzi časticami a spojkami i medzi časticami 	<p>Neurčité slovesné tvary: neurčitok, prechodník, činné prídastie prítomné, trpné prídastie, slovesné podstatné meno.</p> <p>Jednoduchý a zložený slovesný tvar.</p> <p>Plnovýznamové (činnostné, stavové) a neplnovýznamové (sponové, modálne a fázové) slovesá.</p> <p>Najfrekvencovanejšie väzby sloviess – odlišné slovesné väzby v maďarskom a v slovenskom jazyku.</p> <p>Predložkové a bezpredložkové slovesné väzby.</p> <p>Príslovky – plnovýznamový slovný druh. Príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny – odlišnosti od maďarského jazyka.</p> <p>Odlišovanie prísloviess od prídavných mien a predložkových väzieb podstatných mien.</p> <p>Tvorenie prísloviess.</p> <p>Stupňovanie prísloviess.</p> <p>Pravopis prísloviess.</p> <p>Predložky – neplnovýznamový slovný druh</p> <p>Väzba s pádom. Predložky s jedným pádom a s viacerými pádmii.</p> <p>Vokalizácia predložiek.</p> <p>Pravopis predložiek na základe znelostnej asimilácie.</p> <p>Spojky – neplnovýznamový slovný druh</p> <p>Priraďovacie a podraďovacie spojky.</p>
--	---

<p>a príslovkami,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vo svojom prejave správne používa častice, ✓ ovláda interpunkciu vo vete a na konci viet s časticami, ✓ správne intonuje vety so spojkami, citoslovcami a s časticami, ✓ vie správne používať v písomnom prejave predložky <i>s, so, z, zo</i>, 	<p>Tvorenie vetných štruktúr s priraďovacími a s podradovacími spojkami.</p> <p>Spájanie slov vo vetách a viet do súvetí pomocou spojok.</p> <p>Intonácia a interpunkcia viet so spojkami.</p> <p>Citoslovca – neplnovýznamový slovný druh</p> <p>Odlišnosti od maďarského jazyka.</p> <p>Funkcia citosloviec v komunikácii.</p> <p>Intonácia a interpunkcia viet s citoslovcami.</p> <p>Častice – neplnovýznamový slovný druh</p> <p>Lexikálne osvojenie rozličných druhov častíc.</p> <p>Funkcia častíc v komunikácii.</p> <p>Intonácia viet s časticami.</p> <p>Interpunkcia vo vete a na konci viet s časticami.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka, ✓ dodržiava melódiu viet podľa ich obsahu, ✓ dokáže správne tvoriť vety so záporom, ✓ vie rozlíšiť pojmy <i>rozvitý vetný člen</i> a <i>viacnásobný vetný člen</i>, ✓ dokáže tvoriť postupne rozvité vetné členy a viacnásobné vetné členy, 	<p>5. Syntaktická/skladobná rovina jazyka</p> <p>Jednoduchá veta – holá, rozvitá s viacnásobným vetným členom.</p> <p>Vety podľa obsahu/modálnosti: oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia.</p> <p>Jednočlenná veta: slovesná a neslovesná.</p> <p>Dvojčlenná veta: úplná a neúplná.</p> <p>Základné/hlavné vetné členy: podmet (vyjadrený a nevyjadrený), prísudok (slovesný a neslovesný), vetný základ (slovesný</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ pozná pravidlá písania interpunkcie medzi slovami viacnásobného vetného člena, ✓ ovláda druhy syntagiem, ✓ pri určovaní syntagiem dokáže aplikovať získané vedomosti, ✓ dokáže samostatne tvoriť jednočlenné a dvojčlenné vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka, ✓ odlišuje jednoduchú vetu od súvetia a funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ podľa vzoru dokáže transformovať jednoduché vety na súvetia a naopak, ✓ dokáže tvoriť jednoduché súvetia, pričom dodržiava správny slovosled a intonáciu, ✓ vie v texte odlíšiť priraďovacie súvetie od podrad'ovacieho, ✓ vie určovať a tvoriť druhy súvetí, ✓ dokáže určiť druhy priraďovacieho súvetia pomocou spojok, ✓ dodržiava interpunkciu v súvetiach, ✓ dokáže určiť druhy priraďovacieho súvetia v bezspojkovom spojení, ✓ vie určiť hlavnú vetu a vedľajšiu vetu na základe pozície spojky alebo spájacieho výrazu, ✓ dokáže určiť druh vedľajšej vety v podrad'ovacom súvetí pomocou 	<p>a neslovesný).</p> <p>Rozvítý vetný člen a viacnásobný vetný člen.</p> <p>Vedľajšie/rozdvíjacie vetné členy: predmet (priamy a nepriamy), príslovkové určenie (miesta, času, spôsobu a príčiny), prívlastok (zhodný a nezhdodný), prístavok.</p> <p>Vetné sklady: prisudzovací sklad, určovací sklad, priraďovací sklad.</p> <p>Súvetie</p> <p>Jednoduché súvetie: priraďovacie, podrad'ovacie.</p> <p>Priraďovacie súvetie: zlučovacie, stupňovacie, odporovacie, vylučovacie.</p> <p>Podrad'ovacie súvetie s vedľajšou vetou: prísudkovou, podmetovou, predmetovou, prívlastkovou, príslovkovou miestnou, časovou, príčinnou, spôsobovou.</p> <p>Odkazovacie slová v hlavnej vete, spájacie výrazy vo vedľajšej vete.</p> <p>Interpunkcia v súvetí.</p> <p>Spájanie viet do priraďovacích súvetí so spojkami a bez spojok – odlišnosti od maďarského jazyka.</p> <p>Priama reč, uvádzacia veta.</p> <p>Interpunkcia v priamej reči – porovnanie s maďarským jazykom.</p> <p>Pretváranie priamej reči na nepriamu reč a nepriamej reči na priamu reč.</p>
---	--

<p>otázok,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie utvoriť priamu reč z daného súvetia, ✓ dokáže transformovať priamu reč na nepriamu a naopak, ✓ dokáže správne používať interpunkciu v priamej reči, ✓ vie tvoriť zložené súvetia podľa vetných modelov v rámci komunikačných tém, ✓ vie vytvoriť názov textu, rozčleniť text na odseky a na úvod, jadro a záver, ✓ vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava logické poradie viet v súvetiach. 	<p>Zložené súvetie – praktický nácvik tvorby zložených súvetí podľa vetných modelov.</p> <p>Zápor v slovenčine.</p> <p>Slovosled – významový, gramatický a rytmický činiteľ.</p> <p>Nadvetná/textová syntax – názov, kapitola, odsek, úvod, jadro, záver.</p>
<p>III. LITERATÚRA A LITERÁRNA KOMUNIKÁCIA</p>	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ po príprave dokáže plynulo a so správnou výslovnosťou čítať známe literárne texty, ✓ pri čítaní literárnych textov dodržiava správnu intonáciu, tempo, dynamiku a rytmus, ✓ vie výrazne čítať známe veku primerané lyrické, epické a dramatické texty, ✓ dokáže samostatne čítať veku a jazykovým schopnostiam primerané ukážky zo slovenskej literatúry, 	<p>1. Čítanie</p> <p>Plynulé tiché a hlasné čítanie známych i mimočítankových literárnych ukážok.</p> <p>Výrazné čítanie známych literárnych ukážok.</p> <p>Samostatné čítanie s porozumením.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vysvetliť funkciu a cieľ literatúry, ✓ si vie zapamätať základné literárno-teoretické pojmy a vie demonštrovať ich znalosť, ✓ dokáže chápať umelecké dielo ako štylizovanú autorskú výpoveď a je schopný v jednoduchej podobe prezentovať svoj čitateľský zážitok, ✓ vie aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty, ✓ vie na základe funkcie rozlíšiť umelecký a vecný text, ✓ dokáže rozlíšiť epické, lyrické a dramatické texty, ✓ vie identifikovať charakteristické znaky literárneho diela a určiť jeho žáner, ✓ vie určiť časti vonkajšej kompozície známeho epického a dramatického diela, ✓ vie v známom epickom a dramatickom diele identifikovať všetky časti klasickej vnútornej kompozície textu, ✓ dokáže v texte divadelnej hry určiť monológ a dialóg, ✓ vie vytvoriť osnovu diela, porozprávať stručný i podrobný dej podľa osnovy, ✓ v známych textoch dokáže určiť vnútornú a vonkajšiu kompozíciu diela, 	<p>2. Tematické okruhy a témy</p> <p>Úvod do literatúry. Základné literárno-teoretické pojmy</p> <p>Text, umelecká literatúra, literatúra faktu, odborná (náučná) literatúra, dobrodružná literatúra, populárno-vedecká literatúra, vedecko-fantastická literatúra.</p> <p>Estetická a poznávacía funkcia umeleckej literatúry. Estetický zážitok.</p> <p>Autor/spisovateľ/básnik, čitateľ/divák/poslucháč, herec, režisér, inscenácia, autorské poznámky.</p> <p>Literatúra ako súčasť umenia.</p> <p>Literárne druhy: lyrika, epika, dráma.</p> <p>Literárne žánre (lyrické: pieseň, óda, elégia, hymna, epigram, žalm; epické: veršované a neveršované – epos, balada, báj, bájka, lyrickoepická báseň, kronika, legenda, rozprávka, povesť, román, novela, poviedka; dramatické: tragédia, komédia, činohra, opera, opereta, muzikál, rozhlasová a televízna hra).</p> <p>Dej literárneho diela.</p> <p>Vnútoraná kompozícia literárneho diela (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie).</p> <p>Hlavná myšlienka – téma.</p> <p>Pointa.</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ chápe funkciu rozprávača, ✓ dokáže odlišiť pásmo rozprávača a pásmo postáv, ✓ dokáže určiť typ rozprávača v známom diele, ✓ vie rozlíšiť autorskú reč od reči postáv, ✓ chápe funkciu postavy, ✓ dokáže určiť typ postavy v známom epickom a v dramatickom diele, ✓ dokáže zaradiť známe dielo do príslušného literárneho druhu, ✓ identifikuje v diele situačný humor a vie vysvetliť jeho podstatu, ✓ dokáže uskutočniť štylistickú a kompozičnú analýzu textu a na jej základe zaradiť známe dielo do príslušného literárneho druhu, ✓ vie vyhľadať štylistické prostriedky v známom prozaickom a dramatickom texte, ✓ vie určiť prostriedky rytmickej organizácie verša (slabičnosť, stopy, rýmy), ✓ vie definovať termín rytmus a sylabický veršový systém, ✓ vie určiť dĺžku slabičného verša a prečítať známe verše so správnou rytmickou intonáciou, ✓ dokáže identifikovať báseň napísanú voľným veršom, ✓ rozpozná vlastnosti voľného verša v básni a vie na jej príklade demonštrovať rozdiely medzi voľným a metricky viazaným veršom, ✓ dokáže vyhľadať v texte známej básne štylistické prostriedky, 	<p>Vonkajšia kompozícia literárneho diela: nadpis, odsek, kapitola, diel, strofa, spev, verš, výstup, dejstvo.</p> <p>Mikrokompozícia: pásmo rozprávača (vševediaci rozprávač, priamy rozprávač), pásmo postáv (replika, monológ, vnútorný monológ, dialóg). Štylistické prostriedky literárneho diela: alegória/inotaj, epiteton, personifikácia/zosobnenie, metafora, metonymia, prirovnanie, opakovanie slov, zdrobneniny, zveličenie, básnické otázky a zvolania, symbol, kontrast/protiklad, humor.</p> <p>Autorská reč, reč postáv.</p> <p>Literárna postava: hlavná, vedľajšia, idealizovaný typ, charakterový typ, sociálny typ.</p> <p>Metrika: rým (združený, striedavý, obkročný, prerývaný), rytmus, verš, veršový systém sylabický (slabičný), časomerný, sylabotonický (slabično-prízvučný), voľný verš.</p> <p>Stopa: trochej, daktyl, jamb.</p> <p>Rytmicko-syntaktický paralelizmus.</p> <p>Refrén.</p> <p>Ľudová slovesnosť</p> <p>Pojem a hlavné znaky ľudovej slovesnosti.</p> <p>Žánre: ľudové piesne podľa tematiky (ľúbostné, svadobné, historické, vojenské, regrútske, pracovné, zbojnícke piesne, uspávanky).</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ v známom texte dokáže porozumieť častiam básnickej výpovede, ✓ dokáže známe diela analyzovať z niekoľkých systémových hľadísk (kompozičného, štylistického, obsahového, druhového a žánrového), ✓ dokáže určiť niektoré z charakteristických znakov v známej básni a text tejto básne vie aj jazykovo správne prečítať, ✓ vie zaujať hodnotiaci postoj na základe subjektívneho čitateľského zážitku, ✓ pozná najfrekvencovanejšie diela ľudovej slovesnosti, ✓ dokáže hodnotiť správanie sa postáv na základe všeobecne platných spoločenských morálnych hodnôt, ✓ dokáže charakterizovať ľudské vzťahy, osudy a postavy na základe literárnych ukážok, hodnotiť ich činy, dokáže zaujať stanovisko k nim, ✓ dokáže charakterizovať postavy, svoje stanovisko vie stručne prezentovať, ✓ vie nájsť podobné prvky v ľudovej a v umeleckej tvorbe, ✓ dokáže plynulo prečítať text prozaického diela, prerozprávať obsah prečítaného literárneho textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti, ✓ dokáže globálne pochopiť počutý veku primeraný prozaický text, ✓ dokáže pochopiť explicitne a implicitne vyjadrené myšlienky veku 	<p>Ľudové rozprávky. Báje, bájky. Povesti viažuce sa k postave, miestu, historickej udalosti. Balady. Kratšie prozaické žánre: príslovia, porekadlá, pranostiky, hádanky, žarty/vtipy, ľudové hry. Dramatické žánre (ľudové obradové hry). Spoločné znaky slovenskej a maďarskej ľudovej slovesnosti. Vplyv ľudovej slovesnosti na umelú literatúru. Zľudovené a populárne piesne (texty populárnych piesní zo súčasnosti).</p> <p><i>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</i> Ján Botto: Žltá Palia, Margita a Besná</p> <p><i>Odporúčaná literatúra:</i> rozprávky, povesti, balady, ľudové piesne podľa výberu učiteľa.</p> <p>Periodizácia slovenskej literatúry Stručný prehľad vývinu slovenskej literatúry:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stredoveká literatúra - Klasicizmus - Romantizmus - Realizmus
---	---

<p>primeraného vypočutého prozaického textu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie aplikovať na známy text vedomosti o vonkajšej kompozícii, ✓ vie teoreticky reprodukovat' poznatky o vnútornej kompozícii diela, ✓ dokáže v známom texte určiť niektoré príznakové štylistické a lexikálne prvky, ✓ dokáže nájsť spoločné znaky periodizácie slovenskej a maďarskej literatúry, ✓ vie charakterizovať a chronologicky usporiadať literárnohistorické obdobia a smery, do ich rámca zaradiť vybraných autorov a ich diela, ✓ chápe význam činnosti vierozvestcov Konštantína a Metoda na Veľkej Morave, ✓ dokáže rozpoznať spoločné znaky maďarskej a slovenskej stredovekej literatúry, ✓ vie určiť literárny druh, žáner, hlavné znaky žánru prečítaného diela, ✓ vie prerozprávať dej prečítaného diela a určiť jeho kompozíciu, ✓ dokáže charakterizovať postavy diela, zaujať k nim stanovisko, ✓ vie určiť štýl, jazykové a štylistické prostriedky prečítaného diela, ✓ vie sformulovať zámer autora a vyjadriť k nemu vlastné stanovisko, ✓ dokáže nájsť znaky ľudovej slovesnosti, ktoré sa vyskytujú v prečítanom diele, ✓ dokáže spoznať a chápať spoločné znaky osvietenstva a klasicizmu 	<ul style="list-style-type: none"> - Literárna moderna - Literatúra 20. storočia - Súčasná literatúra <p>Začiatky slovenskej literatúry</p> <p>Staroslovienska literatúra. Pôsobenie Konštantína a Metoda na Veľkej Morave. Písomné pamiatky pôvodnej a prekladovej literatúry. Spoločné znaky maďarskej a slovenskej stredovekej literatúry (kódexy, legendy, kroniky, historické piesne).</p> <p><i>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</i></p> <p>Andrej Sládkovič: Detvan</p> <p>Klasicistické prvky v slovenskej literatúre na konci 18. a na začiatku 19. storočia</p> <p>Stručná charakteristika osvietenstva a klasicizmu, vychádzajúca z vedomostí získaných na hodinách maďarskej literatúry, dejepisu a dejín umenia a kultúry.</p> <p>Odraz osvieteneckého spôsobu myslenia v klasicistickej literatúre. Hľadanie ideálu večnej a dokonalej krásy, inšpirácia antickou. Význam miery, pravidelnosti a zákonitosti vo výstavbe umeleckého diela.</p>
---	---

<p>v slovenskej a v maďarskej literatúre,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie na základe predchádzajúceho učiteľovho výkladu zopakovať hlavné Kollárove idey obsiahnuté v Předzprávě a stručne charakterizovať význam diela Slávy dcera v slovenskej literatúre, ✓ vie na základe vedomostí z maďarskej literatúry reprodukovať všeobecné poznatky o epose, ✓ vie výrazne a jazykovo správne prečítať známu báseň, vysvetliť jej lyrický odkaz a vyhľadať niektoré štylistické prostriedky (metafory, metonymie, prirovnania, epitetá, personifikácie, symboly, kontrasty, opakovanie slov, básnické otázky a zvolania, zdobeniny, zveličenie), ktorými básnik vyjadril svoje poslanstvo, ✓ dokáže prezentovať stanovisko k názoru iných na vecnú a hodnotovú stránku básne, ✓ vie reprodukovať dej v epických dielach, ✓ dokáže určiť kompozíciu, charakterizovať postavy a ich konanie a zaujať k nim hodnotiace stanovisko, ✓ dokáže charakterizovať ľudské vzťahy, osudy a postavy v prečítaných literárnych ukážkach, ✓ dokáže pochopiť činy romantického hrdinu, ✓ vie opísať rozdiely medzi romantickou a realistickou literatúrou, ✓ dokáže známe dielo analyzovať z hľadiska kompozície, štylizácie, 	<p><i>Odporúčani autori a diela:</i></p> <p>Ján Kollár: Slávy dcera – Předzprávě, Ján Hollý – úryvky z eposu podľa výberu učiteľa</p> <p>Romantické ideály v epickej a v lyrickej tvorbe štúrovcov</p> <p>Stručná charakteristika historicko-spoločenských pomerov. Znak, ideály romantickej literatúry: citovosť, mravné zásady, láska, láska k vlasti, národu a k jazyku. Spracovanie tém z histórie, využívanie znakov ľudovej slovesnosti, revolučnosť, boj za slobodu, spravodlivosť.</p> <p>Význam Štúrovej školy pre rozvoj jazyka a literatúry. Spoločné znaky slovenskej a maďarskej romantickej literatúry.</p> <p><i>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</i></p> <p>Ján Botto: Smrť Jánošíkova</p> <p>Samo Chalupka: Mor ho!</p> <p><i>Odporúčani autori a diela:</i></p> <p>Andrej Sládkovič: Marína (úryvky), Janko Král': Jarná pieseň, Krajinská pieseň – podľa výberu učiteľa.</p> <p>Zobrazenie dediny a zemanstva v slovenskej realistickej literatúre</p> <p>Stručná charakteristika historicko-spoločenských pomerov v druhej polovici 19. storočia. Charakteristika realizmu vychádzajú</p>
--	--

<p>obsahu a výsledok prezentovať ako spôsob poznania diela,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie zaujať hodnotiaci postoj na základe subjektívneho čitateľského zážitku a dokáže obhájiť svoj názor na základe argumentov, ✓ dokáže hodnotiť dielo v kontexte doby jeho vzniku, ✓ dokáže hodnotiť dielo z vlastného stanoviska a v súčasnom kontexte, ✓ dokáže pochopiť súvislosť medzi spoločensko-historickou situáciou a rozvojom umenia, ✓ vie vymenovať najdôležitejšie znaky expresionizmu, vitalizmu a naturizmu, vie ich nájsť v prečítanom literárnom diele, ✓ dokáže definovať román a vysvetliť odlišnosti medzi poviedkou, novelou a románom, ✓ nadobudnuté vedomosti dokáže aplikovať na prečítané literárne dielo, ✓ dokáže hodnotiť konanie postáv na základe morálnych hodnôt, ✓ vie rozpovedať adekvátny dej prečítaného diela, interpretovať text, charakterizovať ho z rôznych hľadísk, ✓ dokáže pochopiť súvislosť medzi spoločensko-historickou situáciou a vývinom literatúry, ✓ dokáže reprodukovať informáciu o autorskom zámere v prečítanom diele, ✓ vie stručne sformulovať svoje stanovisko k významovej a k estetickej 	<p>z vedomostí získaných na hodinách maďarskej literatúry.</p> <p>Hlavné témy diel slovenských spisovateľov v období realizmu: dedina, zemanstvo. Postavy, prostredie a konfliktové situácie realistických diel v slovenskej a v maďarskej literatúre.</p> <p><u>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</u></p> <p>Martin Kukučín: Neprebudený</p> <p>Božena Slančíková-Timrava: Skon Paľ a Ročku</p> <p><i>Odporúčani autori a diela:</i></p> <p>Pavol Országh-Hviezdoslav: Hájnikova žena, Ežo Vlkolinský,</p> <p>Jozef Gregor-Tajovský: poviedky podľa výberu učiteľa.</p> <p>Slovenská literárna moderna</p> <p>Stručná charakteristika obdobia. Nástup nových umeleckých a literárnych smerov v Európe. Symbolizmus a impresionizmus. Vplyv európskej literatúry na slovenskú modernu.</p> <p><i>Odporúčaný autor a diela:</i> Ivan Krasko – básne podľa výberu učiteľa.</p> <p>Pestrosť a rôznorodosť medzivojnovnej prózy a poézie</p> <p>Spoločensko-historické pozadie vzniku mnohých skupín i smerov. Vytvorenie rôznych pohľadov na svet, na slovenskú spoločnosť i na jednotlivca.</p> <p>Expresionizmus, vitalizmus, naturizmus.</p>
---	--

<p>stránke diela,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže charakterizovať základné atribúty drámy, ✓ po predchádzajúcej príprave vie výrazne prečítať text divadelnej hry a zúčastniť sa ako postava na dramatizovanom čítaní textu, ✓ vie verbálne demonštrovať poznatok, že svet epického diela je imaginárny svet, ktorý s určitým zámerom skonštruoval autor, ✓ dokáže prerozprávať obsah prečítaného literárneho textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti a s prípadnými individuálnymi obmenami, ✓ dokáže charakterizovať postavy literárneho diela, ✓ uvedomuje si bizarnosť nadprirodzených, nerealistických postáv v známom diele a dokáže objasniť ich funkciu a obrazný charakter, ✓ chápe fantastickú literatúru ako kompozičnú aplikáciu ľudovej rozprávky, starovekého eposu alebo stredovekej literatúry, ✓ vie porovnať a posúdiť koncepciu postáv ľudovej rozprávky, mýtu, starovekého eposu a stredovekej literatúry s postavami fantastickej literatúry, ✓ dokáže v texte divadelnej hry určiť komunikačné formy, ✓ vie reprodukovať vedomosti o význame diela v sociálno-kultúrnom a literárnohistorickom kontexte doby, ✓ na základe vlastnej čitateľskej skúsenosti dokáže subjektívne 	<p><u>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</u></p> <p>Janko Jesenský: Líza</p> <p>Janko Jesenský: Šťastie v nešťastí, nešťastie v šťastí</p> <p>Margita Figuli: Tri gaštanové kone</p> <p><i>Odporúčaní autori a diela:</i></p> <p>František Švantner: Malka, Milo Urban: Živý bič, Ján Smrek – básne podľa výberu učiteľa.</p> <p>Tematika 2. svetovej vojny v slovenskej literatúre</p> <p>Odraz historických udalostí v literatúre. Rôzne formy stvárňovania utrpenia ľudí počas svetovej vojny. Spracovanie témy v románoch a v dráme.</p> <p><u>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</u></p> <p>Rudolf Jašík: Námestie svätej Alžbety</p> <p><i>Odporúčaný autor a dielo:</i></p> <p>Ivan Bukovčan: Kým kohút nezaspieva – úryvky podľa výberu učiteľa.</p> <p>Zobrazenie slovenskej spoločnosti v literatúre po 2. svetovej vojne</p> <p>Spoločensko-historické pozadie literárnej tvorby. Klasické a nové pohľady na život slovenskej spoločnosti v dedine i v meste. Pretrvávajúce realistického románu, snahy o modernizáciu literárnej</p>
---	--

<p>zhodnotiť prínos diela pre svoj osobný rozvoj,</p> <p>✓ prerozprávaním príbehu epického alebo dramatického diela preukáže jeho porozumenie.</p>	<p>tvorby.</p> <p><u>Povinná literatúra na čítanie a rozbor:</u></p> <p>Ladislav Ballek: Pomocník</p> <p><i>Odporúčani autori a diela:</i></p> <p>František Hečko: Červené víno – úryvky podľa výberu učiteľa, Peter Jaroš: Tisícročná včela – úryvky podľa výberu učiteľa.</p> <p>Ukážky zo slovenskej literatúry posledných desaťročí</p> <p>Stručný prehľad smerovania súčasnej slovenskej literatúry. Avantgardné smery v poézii, próze a v dráme. Humor, irónia, groteska v literatúre. Postavenie človeka v spoločnosti v dielach súčasných autorov.</p> <p><i>Odporúčani autori:</i></p> <p>Milan Rúfus, Miroslav Válek, Dušan Mitana, Jaroslava Blažková, Pavol Rankov, Stanislav Štepka, Milan Lasica, Július Satinský, Dušan Dušek, Michal Hvorecký – ukážky podľa výberu učiteľa.</p>
--	--

Povinná literatúra na čítanie a rozbor

Ján Botto: Žltá ľalia Margita a Besná Smrť Jánošíkova	Janko Jesenský: Líza Šťastie v nešťastí, nešťastie v šťastí
Andrej Sládkovič: Detvan	Margita Figuli: Tri gaštanové kone
Samo Chalupka: Mor ho!	Rudolf Jašík: Námestie svätej Alžbety
Martin Kukučín: Neprebudený	Ladislav Ballek: Pomocník
Božena Slančíková-Timrava: Skon Paľa Ročku	